

Dómsmálaráðuneytið

Umsögn send rafrænt í samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. S-95/2025

1. júlí 2025

Efni: Áform stjórnvalda um breytingar á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna nr. 150/2020 og lögum um stjórnslu jafnréttismála nr. 151/2020 (jafnlaunakerfi)

Bandalag háskólamenntaðra (BHM) hefur kynnt sér þau áform sem sett hafa verið fram í samráðsgátt varðandi breytingar á reglum um eftirlit með jafnlaunakerfum fyrirtækja og stofnana.

Á þessu stigi vill BHM koma eftirfarandi ábendingum og athugasemdum á framfæri:

- Af framlögðum gögnum má draga þá ályktun að stefnt sé að því að hækka viðmiðunarmörk fyrir skyldu til jafnlaunastaðfestingar í 50 eða fleiri starfsmenn og jafnlaunavottunar í 100 eða fleiri starfsmenn. Slíkar breytingar myndu skilja stóran hluta vinnumarkaðarins eftir utan formlegs eftirlits með framkvæmd jafnlaunareglunnar. BHM styður ekki þau áform.
- Nauðsynlegt er að stjórnvöld leggi fram greinargóðar upplýsingar um fjölda fyrirtækja og stofnana sem falla undir núgildandi lög um jafnlaunavottun og jafnlaunastaðfestingu. Slíkar upplýsingar eru forsenda þess að unnt sé að meta raunveruleg áhrif af mögulegri hækkun stærðarmarka og tryggja að fyrirhugaðar breytingar byggist á traustum gögnum.
- Ekki má með afnámi eða veikingu eftirlits vottunaraðila með framkvæmd jafnlaunareglunnar auka hættuna á að atvinnurekendur fari á svig við lögbundnar kröfur. Núverandi stjórnkerfi jafnlauna byggist á ráðstöfunum sem eiga að hindra að kynbundinn launamunur nái fótfestu á vinnustöðum. Veruleg hækkun stærðarmarka fyrirtækja og stofnana myndi auka hættuna á því að markmið jafnlaunareglunnar náist ekki nema með því að varpa aukinni ábyrgð á starfsfólk og stéttarfélög til að fylgjast með launasetningu vinnuveitenda. Ef stefnt er að því að breyta fyrirkomulaginu á þann veg að starfsfólk sjálft beri meiri ábyrgð á slíkri vöktun, verður það að koma skýrt fram í stefnumótun stjórnvalda.

- BHM leggur áherslu á að stjórnvöld setji skýr viðmið og samræmt verklag við innleiðingu jafnlaunastaðals og úttektir vottunaraðila, til að tryggja gagnsæi, jafnræði og fagleg vinnubrögð.
- Við endurskoðun stjórnkerfis jafnlauna verður að gæta að 27. gr. tilskipunar ESB um gagnsæi launa (2023/970), sem kveður á um að ekki megi nota innleiðingu lágmarksákvæða hennar sem tilefni til að draga úr þeirri réttarvernd sem þegar hefur verið byggð upp.

BHM lýsir sig reiðubúið til samstarfs við stjórnvöld um mat á núverandi kerfi og mögulegar úrbætur, með það að markmiði að tryggja virkt eftirlit og raunverulegan árangur í jafnréttismálum. Slík vinna má þó aldrei leiða til afturkalls þeirra réttinda og þess kerfis sem hefur verið byggt upp með sameiginlegu átaki stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins.

Virðingarfyllst,

Kolbrún Halldórsdóttir,
formaður BHM